

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR MALÍŘSTVÍ 1

PAINTING STUDIO 1

**WHAT'S A LITTLE BIT OF SMOKE, IN A GIRL'S
LUNGS, IN A WORLD THAT'S ALREADY
BURNING?**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR/KA PRÁCE

AUTHOR

Kateřina Kábová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

doc. MgA. Vasil Artamonov

BRNO 2024

ABSTRAKT

Ve svém projektu *What's a little bit of smoke in a girl's lungs, in a world that's already burning?* představuji krajiny v romanticky dystopickém oparu, prořáté subtilními odrazy civilizace, subkultur i virtuálního světa. Skrze nenápadné symboly a kompoziční hry se snažím o reflexi roztržité reality digitálního věku. Pomocí vnitřní mytologie mé krajinomalby se pokouším nabádat k větší citlivosti vůči okolnímu světu.

ABSTRACT

In my project, *What's a little bit of smoke in a girl's lungs in a world that's already burning?* I present landscapes in a romantic dystopian haze, intersected by subtle reflections of civilization, subcultures and the virtual world. Through subtle symbols and compositional games I try to reflect the fragmented reality of the digital age. Using the inner mythology of my landscape paintings, I attempt to encourage a greater sensitivity to the world around us.

OBSAH DOKUMENTACE:

TEXTOVÁ ČÁST	4
Úvod	5
Cíle práce	5
Popis práce	6
Téma	6
Popis děl a technologie	7
Kontext a inspirační zdroje	8
Závěr	10
Seznam použitých zdrojů	11
OBRAZOVÁ ČÁST	12

TEXTOVÁ ČÁST

Úvod

Má tvorba se neustále pohybuje kolem hranice mezi vnitřním a vnějším světem, což je jako metafora lidské duše, kde se prolínají niterní a povrchní aspekty života. Stejně tak se zaměřuji na rozhraní mezi fyzickým a virtuálním světem, které se v digitální éře zdá být stále méně zřetelné, když se obě strany stále více prolínají.

Uvažuji, jak digitální doba ovlivňuje můj přístup k malbě. Formát trojice vertikálních obrazů je inspirován tvarem mobilního telefonu. Kompozice obrazů pak odkazují na dynamiku nekonečného feedu sociálních sítí, kde jsou krátká videa spojena dohromady, aby zaujala pozornost diváka, jenž má stále se zkracující pozornostní schopnosti a touhu po rychlých audiovizuálních podnětech.

Cíle práce

Cílem mé bakalářské práce bylo vytvořit soubor maleb, které díky své atmosféře nabízí nejen reflexi našeho světa, ale i nový pohled, vzbuzující naději.

Popis práce

Téma

Moje práce, v různé míře avšak neustále, ohledává propustnou hranici mezi interiérem a exteriérem, respektive vnitřkem a vnějškem. Toto je zdánlivě banální metaforou pro lidskou duši, ve které se neustále kloubí niterní a externí (povrchní) aspekty žití. Podobně prosakující je i hranice mezi naším fyzickým a virtuálním životem. Hranice, která se v dnešním digitálním věku, zdá už skoro rozpuštěná, přes níž chapadla jedné i druhé strany zcela zakořenily do té druhé. Zamýšlím se nad tím, jak digitální věk ovlivňuje můj přístup k malování.

Formát trojice vertikálních obrazů vychází ze tvaru telefonu. Kompoziční řešení pak odráží jak obraz nekonečného feedu, tak přesněji spíše kompozici dvoj-videa, známé z platformy tiktok či instagram, kdy jedno krátké video by samo o sobě nebylo dostatečně poutavé a tak je „sešito“ s videem druhým. Tento schizofrenní formát uspokojuje (a jistě zároveň i způsobuje) stále se zkracující pozornostní rozptyl diváctva, s nekonečným hladem po audiovizuálních stimulech.

Jde v podstatě o proces devirtualizace. Oproti post-internetu, jež byl uchvácen možností virtualizace materiálního světa, dnes umění často touží po opaku.¹ Tato tendence může ale lehce sklouznout do paradoxu naivního snění na instagramu o životě bez instagramu.

Hlavní roli v mých obrazech hraje krajina, romantická občas až surrealistická. Vibrující barvy prosvítají skrze mírně dystopický opar. Krajinu protínají subtilní prvky civilizace, ploty, výlevky, umělé světlo vycházející z free-party v jeskyni. V protikladu ke krajině stojí šachovnice / těžká deka / digitální rastr / neviditelné pozadí png obrázku. Plíží se do krajiny, vrůstá do ní, visí na ní, rozděluje ji. Motiv šachovnicové dlažby využívám i ve své předchozí práci a to především jako symbol znejistění a

¹ Kat KITAY, „What's after post-internet art?“, *Spike Art magazine*, 2024, dostupné z: <https://www.spikeartmagazine.com/articles/essay-whats-after-post-internet-art> (cit. 12. 5. 2024).

ztráty stability. V současném díle však dostává další významovou rovinu a to jakési přízračné neznámé skutečnosti. Šachovnici využívám taky jako subkulturní znak.

Témata nad kterými přemýšlím, jako je vykořenění, ztráta orientace ve světě, hledání adekvátního místa a smysluplného přístupu k životu či neschopnost představit si uspokojivou vizi budoucnosti, mohou vyvolat potřebu útěku a spadnout tak do širšího pojmu eskapismu. Eskapismus s sebou často nese pejorativní závan, smrdí alibismem. Souhlasím, že je potřeba od útěku udělat krok dál a naopak nabádat k větší citlivosti, solidaritě, respektu k jinakosti a aktivní participaci na tom, jaké prostředí okolo sebe vytváříme. Obrátit se a stát čelem útěku z nehostinného, roztržitého a násilného světa - apelovat na naději, že jiný svět je možný. Naděje je esenciální, je třeba zpochybnit její redukci na pouhý individuální niterný prožitek a akcentovat její potenciál pro společenské změny.

Popis děl a technologie

Ve své bakalářské práci představuji několik obrazů o různých formátech. Těžištěm souboru mé bakalářské práce je trojice úzkých vertikálních obrazů.

Obraz (viz obr. příloha č.1) zobrazuje les s pahýlovitými stromy, mezi nimiž svítí jeskyně, jako oltář vyzařující mystickou rudou září. Co se v jeskyni odehrává nevidíme, je to party na které se nefotí, je to portál k vzájemnému spojení. Zjednodušená a příkrášená vzpomínka na pomíjivé posvátno.

Today's raves are hardly a situation that prefigures utopia. They cannot prefigure futures when there may not be any. The constructed situation of the rave may be all some of us have—even if the revolution comes.²

Ale ani konkrétní vzpomínka není ostrov sám o sobě a do ní se vpíjí další stejně pravdivá realita.

² McKenzie WARK, *Raving*, Duke University Press Books, 2023, s. 10.

Obraz (viz obr. příloha č.2) je prázdná krajina se stromy, kterou z poloviny zakrývá visící utěrka a nebo možná jakýsi cizí filtr jež nám deformuje výhled.

Posledním ze trojice je obraz (viz obr. příloha č.3) dvou krajin: chráněná vodní rezervace vznášející se nad horským potokem, do kterého se vlévá odpadní roura. Trojici doplňuje úzký horizontální obraz, milostného dopisu psanému cigaretě, které už nekouřím. Motiv rozporcované obrazovky se opakuje ještě jednou v dalším obraze (viz obr. příloha č.5), kde se v surrealistické kompozici prolínají tři pohledy do krajiny. Další, pracovně nazvaný jako *manifestační obraz*, oslavuje DIY komunity, nese v sobě však jakousi rozporuplnost v přítomné osamělosti. Soubor zakončují dva figurální obrazy, *Zloději a Most Wanted*.

Díla ze souboru *What's a little bit of smoke in a girl's lungs in a world that's already burning?* jsou olejomalby na plátně. Pracuji v mnoha vrstvách, které prokládám průhledným lakem, abych ještě více podpořila světelnost barev. Přes ještě ne zaschnuté vrstvy oleje občas maluji rozředěnou temperou či akrylem. Tato technika (kterou jsem se naučila od MgA. Štěpána Brože) díky odpuzování vody a oleje vytváří specifické barevné skvrny a dílo obohacuje o texturu. Pro umocnění textury obrazu, občas míchám základní šeps s jemným pískem. Můj postup se ale variuje. Některé z obrazů jsou velmi lazurní s hladkým povrchem, jiné zase hrubé díky písku a pastózní barvě, tyto vlastnosti dotváří celkový charakter díla. Podobně různorodá byla v průběhu mé tvorby i volba formátů, jejíž rozsah je od velkých až po úplně drobné obrazy.

Kontext a inspirační zdroje

Jak píše Kat Kitay v úvodu své eseje *What's after Post-Internet Art*, post-internetové umění vyvrcholilo v roce 2016 na berlínském bienále, kurátorovaném DIS, jen aby následně spolu s naším očekáváním a snem o osvobozujícím internetu, upadlo do víru chaosu, kapitalismu a kýče. Dále myšlenku o obratu po deziluzi z post-internetu rozvádí a píše, že pro neschopnost prohlédnout skrze mlhu, se nová generace

umělců obrací zpět v čase k romantickým ideálům. V rámci uvažování nad tendencí v současném umění, jež nazývá technoromantismus, jde však v analogii ještě hlouběji do historie až ke středověkým liturgiím: „*The technoromantic reimagines posting as liturgy, algorithms as messengers, and artists as saints.*”

Podobný postřeh se objevil i v recenzi kritika „weopen” (Taylor Morrison) na instagramu. V krátké video recenzi či úvaze o 73-dílném opusu Skibidi Toilet, jehož autorem je Alexey Gerasimov a publikuje jej na svém youtube kanálu DaFuq!?Boom!, se zamýšlí jako o novodobé aktualizaci románu *Plačky nad Finneganem* od Jamese Joyce. Uhozeným způsobem je zde, stejně jako ve zmíněném románu, svět složený ze zdánlivě nesrozumitelného balastu, pod kterým se ale noří mnohvrstevnaté historické alegorie. Postavy a prostředí se do sebe fluidně propadají, aby vytvářely specifickou vizuální mytologii.³

Nabízí se obě zmíněné úvahy propojit. Skibidi Toilet, stejně jako jiné hyperuniverzální kulturní artefakty internetové kultury jdou interpretovat jako liturgie pro „braindamaged” generaci alfa. Podobnou syntézu použila Matilda Lin Berke, když ve svém krátkém komentáři k výstavě „Poets, Gamblers, Fools” (Jon Rafmana a Parker Ito, Lubov galerie, 2023, New York) zmiňuje Skibidi Toilet jako naplnění prorocké noční můry Post-Internetového umění a komentuje jej „jako dokonalou metonymii pro krizi, nebo stav, současných informací: rozložené na částice a znovu stlačené dohromady, zkreslené i seberefektující, pohlcující, totalizující.”⁴ V této výstavě post-internetových umělců, jež je ze své podstaty vlastně post post-internetová se přímo objevuje odkaz liturgických symbolů. Parker Ito ve svých brikolážích (tisk, malba, AI) přímo využívá jazyk náboženské ikonografie, skrze niž tak dává do juxtapozice zkaženost internetu vůči „posvátnému”.⁵

Dalo by se tak obloukem znovu vrátit k deziluzi z internetu, která je, zdá se, všeobjímající. Ruku v ruce krácející s deziluzí z kapitalismu. A reakcí na to se pro

³ WEOPEN, 2024, dostupné z:

<https://www.instagram.com/reel/C6RKkoVMjXc/?igsh=MWJma25jOTNhMWlyNA==> (cit. 12. 5. 2024).

⁴ Matilda LIN BERKE, Michelle COTTON, Sandro DROSCHL, Dean KISSICK, Geoffrey MAK, Francesco TENAGLIA, Issy WOOD, „So what about 2023?”, *Spike Art magazine*, 2023, dostupné z: <https://www.spikeartmagazine.com/articles/so-what-about-2023> (cit. 12. 5. 2024).

⁵ „Poets, Gamblers, Fools“, *The Editorial magazine*, 2023, dostupné z: <https://the-editorialmagazine.com/poets-gamblers-fools/> (cit. 12. 5. 2024)

určitou skupinu současných vizuálních umělců stávají tendence, jež Michal Novotný v roce 2018 shrnul jako emo-romantický obrat a pro něj je právě, i podle něj, typické používání ikonografie spojené s různými druhy klasických nebo novějších subkultur a protikultur.⁶

Je zřejmé, že výklad takových tendencí obratu k minulosti, jako touze po starých dobrých časech, by byl nesprávný. Blízkost středověké liturgii vidím především v podobném způsobu přemýšlení o obraze. Jak pomocí univerzálně sdílených kódů komunikovat mnohvrstevnaté vědění bez použití jazyka a vytvořit vlastní vnitřní mytologii díla? Způsob navigace v přehršli vjemů.

Podobné tématice se v našem prostředí podrobně věnuje Milena Bartlová ve své knize *Skutečná přítomnost*⁷, nebo například Václav Magid ve své eseji *Ozvěny špatného smíchu*⁸.

Cítím blízkost k romantickým tendencím v současném umění. Mám blízko k malířům jako je například Štěpán Brož, Kateřina Rafaelová, Šimon Sýkora, ale i Stevie Dix, Will Bruno nebo například Michael Ho.

Závěr

Ve své práci se zabývám tématem vykořenění i komunity, osamělosti i nadějí, alienací i autenticitou. Mé obrazy často zavádějí na okrajová místa - nemísta, na pomyslné hranice reality a představy, nitra a vnějšku. Tématem je v mé bakalářské práci i roztříštěnost naší reality. Z chaosu informací, vjemů a odkazů vykryštovalo dílo Skibidi Toilet a vytvořilo svou vlastní koherentní mytologii. I když mi toto

⁶ Michal NOVOTNÝ, „The Emo-Romantic Turn“, *Mousse magazine*, 2018, dostupné z: <https://www.moussemagazine.it/magazine/emo-romantic-turn-michal-novotny-2018> (cit. 12. 5. 2024).

⁷ Milena BĀRTLOVĀ, *Skutečná přítomnost. Středověký obraz mezi ikonou a virtuální realitou*, Argo, 2012

⁸ Václav MAGID, „Ozvěny špatného smíchu. Postinternetové umění a kulturní průmysl“, *Sešit pro umění, teorii a příbuzné zóny*, 2014, č.17, str. 66-96

umělecké dílo je dost vzdálené, o něco velmi podobného se snažím ve svých obrazech.

Seznam použitých zdrojů

WEOPEN, 2024, dostupné z:

<https://www.instagram.com/reel/C6RKkoVMjXc/?igsh=MWJma25jOTNhMWlyNA==>
(cit. 12. 5. 2024).

Kat KITAY, „What's after post-internet art?“, *Spike Art magazine*, 2024, dostupné z:
<https://www.spikeartmagazine.com/articles/essay-whats-after-post-internet-art> (cit.
12. 5. 2024).

Matilda LIN BERKE, Michelle COTTON, Sandro DROSCHL, Dean KISSICK,
Geoffrey MAK, Francesco TENAGLIA, Issy WOOD, „So what about 2023?“, *Spike
Art magazine*, 2023, dostupné z:
<https://www.spikeartmagazine.com/articles/so-what-about-2023> (cit. 12. 5. 2024).

„Poets, Gamblers, Fools“, *The Editorial magazine*, 2023, dostupné z:
<https://the-editorialmagazine.com/poets-gamblers-fools/> (cit. 12. 5. 2024)

Michal NOVOTNÝ, „The Emo-Romantic Turn“, *Mousse magazine*, 2018, dostupné z:
<https://www.moussemagazine.it/magazine/emo-romantic-turn-michal-novotny-2018>
(cit. 12. 5. 2024).

McKenzie WARK, *Raving*, Duke University Press Books, 2023

SCHWABSKY, Barry. *The Observer Effect: On Contemporary Painting*. Berlín:
Sternberg Press, 2019. ISBN 978-3-95679-460-5.

GRAW, Isabelle a LAJER-BURCHARTH, Ewa (ed.). *Painting Beyond Itself: The
Medium in the Post-Medium Condition*. Berlín: Sternberg Press, 2016. ISBN
978-3956790072.

KISS-SZEMÁN, Zsófia. *Edmund Gwerk. 1*. Bratislava: Galéria mesta Bratislavy,
2021. ISBN 9788082280008.

Milena BÁRTLOVÁ, *Skutečná přítomnost. Středověký obraz mezi ikonou a virtuální
realitou*, Argo, 2012

Václav MAGID, „Ozvěny špatného smíchu. Postinternetové umění a kulturní
průmysl“, *Sešit pro umění, teorii a příbuzné zóny*, 2014, č.17, str. 66-96

OBRAZOVÁ ČÁST

obr. č.1: *Party*, olej na plátně, 140 x 65 cm, 2024

obr. č.1: *Hvězdné nebe*, olej na plátně, 140 x 65 cm, 2024

obr. č.1: *Pohled na vodu*, olej na plátně, 140 x 65 cm, 2024

obr. č.4: *Manifestační obraz*, olej na plátně, 120 x 74 cm, 2024

obr. č.5: *Krajiny*, olej na plátně, 65 x 50 cm, 2024

obr. č.6: *Raveři, zloději, squateři*, olej na plátně, 70 x 50 cm, 2024